

روزشمار جنگ

یکشنبه

۴ خرداد ۱۳۶۵

۱۵ رمضان ۱۴۰۶

۲۵ مه ۱۹۸۶

۵۵۳

حمله امروز دشمن در جبهه شمال غرب برای تصرف ارتفاعات تنگه دربند و پیرانشهر با هوشیاری رزمندگان دفع شد. همچنین پادگان پیرانشهر و برخی پایگاه‌های رزمندگان آماج حملات توپخانه عراق قرار گرفت که حملات مذکور خساراتی در پی داشت. درهمین حال فرمانده قرارگاه نجف ۲ برای تقویت، حفظ و نگهداری جبهه قصرشیرین پیشنهادهایی داد.

بنا به اعلام قرارگاه عملیاتی شمال غرب، ساعت ۲۰ روز جاری، دشمن با نیرویی به استعداد ۴ گردان، شامل ۲ گردان پیاده از تیپ ۷۲ پیاده، یک گردان کماندو و یک گردان حفیفه با آتش پشتیبانی تانک و توپخانه و سلاح‌های سنگین به منظور ایجاد رخنه و بازگشایی تنگه دربند در منطقه پیرانشهر و تصرف ارتفاعات جناحین این تنگه مبادرت به تک کرد که بر اثر آتش پرحجم نیروهای خودی ناچار به عقب‌نشینی شد. در این عملیات یک نفر از سربازان دشمن که جمعی گردان ۲ تیپ ۷۲ پیاده بود به اسارت درآمد.

پیش از این عملیات نیز در ساعت ۱۵:۱۸، ارتش بعثی عراق با توپخانه دوربرد اتریشی ۱۵۵ میلی‌متری اطراف و داخل پادگان پیرانشهر و ارتفاعات بندره را هدف قرار داده بود که بر اثر اصابت گلوله‌های دشمن به موضع کاتیوشای نیروهای سپاه مستقر در حوالی پادگان پیرانشهر، مهمات ذخیره‌شده منفجر و به قبضه کاتیوشا نیز آسیب رسید.

همچنین از ساعت ۱۲:۴۰ الی ۱۹:۵۰، پایگاه‌های طالش و کانی‌رش و از ساعت ۱۴، مواضع رزمندگان در منطقه خرینه و سروزی و اطراف لولان زیر آتش توپخانه دشمن قرار گرفتند.^۱ از سویی در پی گزارش‌های نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی مبنی بر آسیب‌پذیری خطوط پدافندی در جبهه قصرشیرین، امروز، فرماندهی قرارگاه نجف ۲ سپاه پیشنهادهایی به منظور اجرای پدافند مطمئن در منطقه قصرشیرین مطرح کرد. حمزه حمیدی‌نیا فرمانده قرارگاه نجف ۲، با اشاره به اینکه برای «پدافند موضع فعلی یعنی ترمیم و تحکیم و تقویت خطوط پدافندی، نیرویی

معادل ۱۸ گردان مانوری و ۲ گردان توپخانه ۱۰۵ و ۱۵۵ میلی متری و ۲ آتشبار ۱۳۰ میلی متری و ۲ قبضه کاتیوشا نیاز است»، خاطرنشان کرد که در وضعیت کنونی فقط ۸ گردان مانوری در منطقه موجود است. از این رو، باتوجه به اصل هدف نگهداری قصر شیرین و تمامیت نیرو، پیشنهاد می شود خطوط پدافندی که از طرف سپاه شناسایی شده، تعیین و به تقویت آنها بیشتر اهتمام ورزیده شود. این خطوط شامل تنگه کهنه، تپه ۳۴۸، تلاقی رودخانه گیلان تا اروند، تپه گچی، تپه ۴۷۲ ... (برخی تپه ها که مختصات جغرافیایی آن اشاره شده) می باشد.^۲

۵۵۴

در جلسه مشترک فرماندهان سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی* ضمن جمع بندی و ارزیابی عملیات رزمندگان در منطقه حاج عمران و میزان تلفات دشمن، از روحیه مقاومت رزمندگان تجلیل شد.

در جریان سلسله تهاجمات عراق که در قالب استراتژی دفاع متحرک انجام شد،** در منطقه حاج عمران به دلیل هماهنگی نیروهای ارتش و سپاه پاسداران، برای اولین بار خط پدافندی - که مسئولیت آن با ارتش بود - در اولین ساعات درگیری سقوط نکرد و نیروهای ارتش پایه پای نیروهای سپاه با روحیه قوی به مقاومت پرداختند. بدین ترتیب این عملیات علاوه بر ایجاد تحول و دگرگونی در روحیه رزمی رزمندگان به ویژه نیروهای ارتش در نحوه تنظیم روابط ارتش و سپاه نیز تجربه مفیدی به شمار می آمد. به نوشته راوی قرارگاه نجف سپاه به نقل از سرهنگ حسین حسینی سعدی جانشین فرمانده نیروی زمینی ارتش، عملیات در منطقه حاج عمران برای یگان های ارتش در حقیقت ضرب المثل شده چراکه نیروهای ارتش در این منطقه با تمام تلاش و فداکاری شان جلوی نیروهای دشمن را گرفتند و اجازه پیشروی به آنها ندادند و حداکثر تلفات را به دشمن وارد کردند به گونه ای که شاید در هیچ کدام از این تک های محدود و حتی تک های غیر محدود این مقدار تلفات با این حجم گسترده به دشمن وارد نشده بود. جانشین فرمانده نیروی زمینی ارتش تصریح کرد که این عملیات برای خود ما (ارتش) هم یک نقطه قوتی است و یک درسی است برای تمام یگان ها بدین صورت که اگر در مواضع پدافندی شان مقاومت بکنند و به طور جدی تلاش بکنند، جلوی دشمن را خواهند گرفت و به آن ترتیب نیست که دشمن با یک برتری کامل بتواند به هدف های از پیش تعیین شده خود برسد.^۳

* افراد شرکت کننده در این جلسه عبارت بودند از: رحیم صفوی جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه، حسینی سعدی جانشین فرمانده نیروی زمینی ارتش، مصطفی ایزدی فرمانده قرارگاه نجف، هدایت لطفیان فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع)، صالحی، یزدانی، جاودانی و نجات.

** استراتژی نظامی دفاع متحرک عراق از اسفند ۱۳۶۴، با حمله به منطقه عمومی والفجر ۴ (ارتفاعات شاخ تارچر و شیخ گز نشین) شروع شد. ارتش عراق در ادامه به مناطقی چون دربندیخان، شرفانی، سومار، سیدکان، جزیره مجنون، فکه، پیچ انگیزه و حاج عمران حمله کرد و در اکثر این حملات توانست، مواضع یگان های خودی را به اشغال درآورد.

رحیم صفوی جانشین فرماندهی نیروی زمینی سپاه، در تأیید دیدگاه‌های حسنی سعدی خاطر نشان کرد که در طول این عملیات‌هایی که بررسی کرده، از منطقه فکه گرفته تا منطقه پیچ‌انگیزه و از حاج‌عمران تا مهران، بزرگ‌ترین تلفات را دشمن در منطقه حاج‌عمران داده و این تلفات و خسارات هم از نظر پرسنلی، و هم از نظر وسایل و تجهیزات بی‌سابقه بوده است.^۴ راوی قرارگاه نجف در ادامه با اشاره به حضور نیروهای عراقی شامل تیپ‌های ۹۱، ۶۰۴، ۹۸، ۷۰۳، ۱۰۲ و ۴۳۱ و گردان‌های کماندویی عماربن‌یاسر، کماندویی حمزه، تانک نیسان و چند گردان از کردها در قبل از عملیات، به نقل از دارایی مسئول اطلاعات نظامی قرارگاه نجف ۴، افزوده است: عراقی‌ها بعد از دو روز عملیات، چند گردان و تیپ دیگر به این منطقه آوردند از جمله گردان کماندویی قدس، گردان کماندویی شیبانی، گردان کماندویی یرموک، گردان کماندویی تعمیر، یک گردان پیام تفیش، گردان کماندویی الکفء القهقا، منصور و گردان ۳ تیپ ۷۱ که از پنجوبین به‌روی تپه شهدا آمدند. همچنین گردان کماندویی القهقا و یک گردان از تیپ ۹۸ را روی شهید صدر و تپه شهدا (خودی) مستقر کرده است. نیروهایی هم که به‌تازگی به منطقه دینا منتقل شده‌اند شامل تیپ ۳۳۱، یک گردان تانک و یک آتشبار توپخانه می‌باشند.^۵

به نوشته راوی قرارگاه نجف، رحیم صفوی در جلسه‌ای خصوصی به فرماندهان ارتش یادآوری کرد که با توجه به نتایج عملیات در منطقه حاج‌عمران، لازم است برای تشویق و ایجاد روحیه در نیروهای ارتش از این نتایج بهره گرفته شود. وی همچنین گفت: از سرهنگ ظهوری و هاشمی بخواهید این افسرهایی را که اینجا خوب جنگیدند، سربازهایی که مقاومت کردند، تشویق بشوند چون واقعاً خوب جنگیدند. جایی که مقاومت نکردند، باید گفت بد کردند، ولی اینجا واقعاً خوب جنگیدند روی دشمن را کم کردند، باید تشویق شوند. این خواست خدا بود. این یک مبنایی است برای نیروهای جبهه غرب که جلوی دشمن توانستند بایستند. این خیلی مهم است. این یک تحول است. دشمن خیلی اینجا سرمایه گذاشت و این یک مینا است برای لشکر ۶۴ و بقیه که اگر جلوی دشمن بایستند، می‌شود کار کرد، باید هر کجا می‌رویم این مسئله را جا بیندازیم. به سربازمان، به افسرمان، به درجه‌دارمان، به بسیجی‌مان بگوییم که ما نسبت به دشمن برتریم و نمونه‌اش همین منطقه حاج‌عمران است، دشمن هر چه داشت و نداشتت نیرو آورد. این فرهنگ و این امید را در بچه‌ها بدمیم. تشویقشان گفته بشود، درجه بهشان داده بشود. این روحیه را زنده بکنید. این تشویق‌ها بچه‌ها (نیروها) را حفظ می‌کند و اینها به نظر من یک نقطه تحول است.^۶

۵۵۵

هواپیماهای جنگنده ایران نیروگاه برق دربندیخان و برخی مواضع دشمن در رواندوز را بمباران کردند. هواپیماهای عراقی نیز علاوه بر بمباران شیمیایی مواضع رزمندگان در جبهه مهران، اطراف یک قرارگاه نظامی را بمباران و به حریم هوایی شهر پیرانشهر تجاوز کردند.

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در اطلاعیه نظامی شماره ۲۴۸۱ اعلام کرد که امروز در ساعت ۱۳:۲۵، جنگنده‌های نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی تأسیسات برق دربندیخان را بمباران و خسارات و ضایعات قابل ملاحظه‌ای به آن وارد کردند. همچنین در ساعت ۲۱:۰۶، محل تجمع نیروهای عراقی در منطقه رواندوز را هدف قرار دادند و سالم به پایگاه‌های خود بازگشتند.^۷ از سوی دیگر، نیروی هوایی ارتش عراق در ۲ نوبت با ۶ فروند جنگنده محل استقرار رزمندگان در منطقه عملیاتی مهران و صالح‌آباد - بین روستای گلان و رودخانه کنجانچم در نقطه انتهایی شهر مهران - را بمباران شیمیایی کرد. بر اثر این حمله که با استفاده از سلاح‌های شیمیایی از نوع تاول‌زا و اعصاب انجام شد تاکنون ۶۰۰ نفر بر اثر استنشاق گازهای شیمیایی مصدوم شدند که حال ۲۱۵ نفر از آنها وخیم است.^{۸*} در پی این حمله، قرارگاه فتح درباره استفاده از آب رودخانه کوکویی و احتمال آلودگی به سموم شیمیایی به رزمندگان هشدار داد. لشکر ۸۴ خرم‌آباد نیز در نامه‌ای به کلیه واحدهای مستقر در منطقه بر انجام دادن اقدامات ضروری برای پیشگیری از مصدومیت بیشتر نیروها تأکید کرد.^۹ قرارگاه عملیاتی حمزه سیدالشهدا^(ع) نیز با اعلام خبر تجاوز هوایی عراقی به حریم هوایی شهر پیرانشهر افزود: جنگنده‌های دشمن در ۲ نوبت اطراف قرارگاه تیپ ۴ مستقر در تمرچین را بمباران کردند، که تا لحظه مخابره خبر، از میزان تلفات و خسارات گزارشی نرسیده است و در ساعت ۱۱:۵۰ نیز انبار توپخانه یکی از یگان‌ها در حوالی پیرانشهر به وسیله ۴ فروند هوایمای دشمن، بمباران شد.^{۱۰} در ضمن حریم هوایی شهرهای سرپل ذهاب و پاوه، امروز، مورد تجاوز عراق قرار گرفت، اما جنگنده‌های عراقی به دلیل مواجهه با آتش پدافند هوایی نیروهای خودی مجبور به فرار شدند.^{۱۱} شایان ذکر است خبرگزاری جمهوری اسلامی از اهواز آمار تلفات حمله هوایی روز گذشته دشمن به تأسیسات تلمبه‌خانه منطقه امیدیه آغاچاری را ۹ شهید و ۳۲ مجروح اعلام کرد.^{۱۲}

۵۵۶

محسن رضایی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، امروز، در نامه‌ای به امام خمینی فرمانده کل نیروهای مسلح، خواستار تشکیل ستادی برای اداره سه نیروی تازه تأسیس زمینی، هوایی و دریایی سپاه پاسداران شد.

رضایی در این نامه با اشاره به شکل‌گیری نیروهای رزمی سپاه به موازات تنظیم اساسنامه این نهاد، بر ضرورت ایجاد یک ستاد جدید برای اداره نیروهای سه‌گانه سپاه تأکید کرده و افزوده است: «در صورتی که بخواهیم از ستاد مرکزی سپاه قدیم بدین منظور استفاده کنیم، از آنجا که تشکیلات و سازمان سپاه قدیم بر اساس اساسنامه برای انجام مأموریت‌های ضدانقلاب یا بسیج مردمی به صورت استقرار در شهرها و استان‌ها شکل گرفته، بایستی هم از نظر شکل و هم در بعد اختیارات در ستاد مذکور تغییراتی بدهیم که این امر نیازمند مصوبه مجلس شورای اسلامی

* ضمیمه دارد؛ مشخصات برخی از سلاح‌های شیمیایی استفاده‌شده به وسیله ارتش عراق علیه رزمندگان ایرانی.

و تأیید حضرت تعالی است یا اینکه یک ستاد جداگانه برای اداره سه نیرو تشکیل دهیم که تأیید حضرت تعالی در هریک از دو شیوه مذکور، مشکلات تشکیلاتی فعلی ما را حل خواهد کرد.»
وی در پایان نتایج مذاکرات خود با حجت الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی در این زمینه را این طور بر شمرده است: «اداره سپاه قدیم کمافی السابق طبق اساسنامه. تشکیل یک ستاد برای اداره سه نیرو.»^{۱۳*}

۵۵۷

فرمانده کل سپاه در دو نامه جداگانه به فرماندهی سپاه کشوری و فرماندهی نیروی زمینی سپاه، دستور داد تا در خصوص برآورد تأمین و سازماندهی نیرو و تشکیل تیپ مالک اشتر اقدام کنند. باتوجه به مباحث مفصل مطرح شده در سطح قرارگاه، برنامه و طرح ریزی مقدماتی برای اجرای عملیات بزرگ (سالیانه) و ضرورت تأمین نیروی انسانی و توسعه سازمان رزم برابر طرح کلی، امروز، فرمانده کل سپاه در نامه‌ای سری به فرماندهی سپاه کشوری دستور داد تا مقدمات لازم را برای سازماندهی ۱۰۰۰ گردان برآورد کند.

محسن رضایی در این نامه تصریح کرد که در اسرع وقت نیروی انسانی لازم برای سازماندهی ۱۰۰۰ گردان جدید اعم از بسیجی، مشمول، پاسدار و پاسدار افتخاری برآورد شود تا برای توسعه توان رزمی از بعد نیروی انسانی به منابع تأمین نیرو در دولت اعلام گردد.^{۱۴}
فرمانده کل سپاه همچنین در نامه دیگری به فرماندهی نیروی زمینی سپاه اعلام کرد تا به ناحیه مازندران تحت امر سپاه کشوری ابلاغ کند که به منظور پدافند در منطقه دزلی مریوان در محدوده سپاه شمال، تیپ مالک اشتر را به استعداد ۳ گردان ظرف مدت یک ماه پس از این تاریخ، تشکیل و تحت امر سپاه شمال قرار دهند.^{۱۵}

۵۵۸

فرماندهی سپاه دوم (تاکتیکی) عراق امروز، طرح آماده‌سازی مواضع پدافندی را با هدف استحکام و تقویت این مواضع، تأمین مقاومت، مدیریت نبرد پدافندی موفق و مسدود کردن به موقع شکاف‌ها به واحدهای تحت امر ابلاغ کرد.^{**}

* امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی و فرمانده کل قوا، پس از گذشت چهار روز، به درخواست مذکور چنین پاسخ دادند: «باسمه تعالی. موافقت می‌شود. ان شاء الله موفق باشید. ۱۳۶۵/۳/۸» [مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی^(ع)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی^(ع))، جلد ۲۰، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی^(ع)، ص ۴۷]
** این ابلاغیه که در تاریخ ۱۳۶۵/۳/۴ صادر شده بود در نامه‌ای به کلی سری از سوی فرماندهی لشکر ۱۷ زرهی در تاریخ ۱۳۶۵/۳/۶، به فرماندهی قرارگاه تیپ ۴۱۷ پیاده (تقویت شده) ارسال شد و فرمانده یگان مذکور آن را در تاریخ ۱۹۸۶/۶/۴ (۱۳۶۵/۳/۱۴)، به گردان‌های تحت امر ابلاغ کرد.

در این طرح ابتدا تحت عنوان "انتخاب نیروهای هشداردهنده" رعایت برخی امور مورد تأکید قرار گرفته است. برپایه این طرح برای تقویت مواضع در خط جلو (تماس) تدابیری به این شرح در نظر گرفته شده است: احداث موانع پدافندی، استقرار نیروها در مواضع اصلی، کنترل معابر وصولی نیروهای دشمن (ایران)، هماهنگی آتش پشتیبانی و ضرورت هماهنگی گروه‌های گشتی با کمین و شیوه ارتباط بی‌سیم و باسیم.

در ادامه این طرح ضمن تشریح چگونگی سیستم اصلی موانع در پنج بند آمده است: «احداث اولین موانع اصلی در جلوی مواضع اصلی شامل سه ردیف مین مختلط بوده به طوری که اولویت ایجاد آنها براساس معابر وصولی احتمالی دشمن بوده و شامل سه ردیف مین ضدنفر، یک ردیف مین ضدتانک به اضافه دو ردیف سیم‌خاردار سه‌تایی و یک ردیف سیم تله منور در جلو باشد و در آینده برحسب زمان و موارد موجود به آن افزوده خواهد شد. ... سپس در تکمیل اولویت اول، دو ردیف مین ضدنفر و مواضع سیمی 10×10 ضدنفر به سیستم موانع افزوده شود و چنان‌که وقت و ادوات لازم وجود داشته باشد، یک کانال ضدتانک، حفر و داخل و کناره‌های آن با سیم‌های خاردار پوشانده شود. به طوری که این کانال، ضدتانک و ضدنفر باشد. ... همچنین باید حفاظت از سیستم موانع با آتش دیدبانی [به صورت] شبانه‌روزی انجام شود. دیدبانی در روز از دیدگاه‌ها و دوربین‌های معمولی و بزرگ و در شب از دوربین‌های بزرگ و بقیه وسایل موجود دیگر انجام گیرد.»

در این ابلاغیه فرماندهی سپاه دوم ضمن اشاره به نحوه گسترش یگان‌های اصلی، طرح‌ها و راه‌های پاتک را بازگو و در ادامه درباره شیوه تدبیر پدافندی خاطرنشان کرده است: «اول، مأموریت نیروهای هشداردهنده مراقبت و گزارش فوری و لحظه‌به‌لحظه کلیه پیشرفت‌های جبهه، از جمله حرکت یگان‌های دشمن و تجمعات نیروی وی می‌باشد. همچنین بایستی دارای آمادگی رزم جهت درگیری و مقاومت در مواضع مربوطه باشد و به عقب کشیده نمی‌شود مگر با دستور دوم، در صورت عقب‌نشینی نیروهای هشداردهنده از مواضع مربوطه، فرمانده این نیرو و گروه او بایستی از نحوه کاشتن و چگونگی پخش مین‌های (وی.اس) در کانال مواصلاتی به منظور جلوگیری از نفوذ نیروهای دشمن به مواضع پدافندی آگاه شوند ... چهارم به هنگام پدافند در مواضع نیروهای هشداردهنده، باید همیشه جناحین موضع مورد توجه قرار گیرد، زیرا پیوسته آنها به منظور محاصره و جداساختن عناصر هشداردهنده و پاسدار عمومی، موردتهاجم دشمن قرار می‌گیرند.»

در بخشی دیگر از این ابلاغیه، فرمانده سپاه دوم عراق تصریح کرده است: «در تدبیر نبرد پدافندی، اول، نبرد مواضع اصلی پس از تماس با نیروهای هشداردهنده و آغاز رخنه به شبکه موانع و در نتیجه رسیدن به منطقه لجمن، شروع می‌شود و چنانچه دشمن توانست به مواضع اصلی نفوذ و مواضع یک دسته را اشغال نماید، فرمانده گردان [باید] نیروی احتیاط مربوطه را وارد عمل کند و در صورت عدم موفقیت، تلاش کند که با شکستن جناحین موضع، جناحین دشمن را تثبیت و نیروهای وی را محاصره نماید و از گسترش رخنه جلوگیری به عمل آورد. همچنین در صورت

عدم موفقیت گردان در انهدام دشمن، گردان خط سد اختیار کرده و فرمانده تیپ مربوطه را از جزء جزء جریانات آگاه می‌نماید، پس از آن نبرد فرمانده تیپ آغاز می‌شود بدین ترتیب که پس از رخنه، بلافاصله نیروی احتیاط خویش را به منظور مقابله وارد عمل کند و در صورت عدم موفقیت در مقابله با دشمن، خط سدی را به منظور سد رخنه اتخاذ نموده و پس از آن لشکر وارد عمل شود.^{۱۶*}

۵۵۹

نفتکش قبرسی دبلیو اینتر پرایز به فاصله زمانی ۸ ساعت، برای بار دوم در نزدیکی جزیره خارک مورد حمله هوایی دشمن قرار گرفت. همچنین تأسیسات نفتی بندر گناوه در بوشهر بمباران شد. عراق ادعا کرد تأسیسات نفتی خارک را نیز هدف قرار داده است.

بنا به گزارش دفتر فرماندهی نیروی دریایی سپاه پاسداران «در ساعت ۲۳:۳۰ شب گذشته (۱۳۶۵/۳/۳)، در حالی وضعیت منطقه قرمز اعلام شد که در ده دقیقه بعد، حضور دو فروند هلیکوپتر سوپر فرلئون دشمن در منطقه گزارش شد و در ساعت ۲۳:۵۰، یک فروند نفتکش به نام دبلیو اینتر پرایز که از جزیره خارک به طرف سیری در حال حرکت بود مورد اصابت موشک قرار گرفت. محل اصابت، پاشنه قسمت موتورخانه بود که دچار آتش‌سوزی گردید، ولی هیچ‌گونه خسارت جانی دربر نداشته است. پس از مهار کردن آتش‌سوزی، کشتی به طرف بوشهر در حال حرکت بوده که دوباره صبح امروز در ساعت ۷:۴۵، کشتی مذکور مورد اصابت قرار می‌گیرد. سپس یک فروند ناوچه طارق قرارگاه نوح عازم منطقه شده و تعداد ۲۴ نفر پرسنل کشتی را از دریا به ساحل آورد. هم‌اکنون حفاظت کشتی توسط یگان‌های شناور قرارگاه انجام گرفته است.»^{۱۷}

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز ضمن انعکاس این خبر، عامل حمله را هواپیماهای عراقی ذکر و اعلام کرد: «در اولین ساعات بامداد روز جاری، یک فروند سوپر تانکر نفتکش قبرسی ۳۲۲ هزار تنی به نام اینتر پرایز در حوالی جزیره خارک که قصد داشت نفت خام ایران را جهت صادرات از تنگه هرمز عبور دهد، مورد هدف هوایی دشمن قرار گرفت که در نتیجه موتورخانه آن به کلی نابود شد. در این حمله تعدادی از خدمه مجروح شده‌اند که از شمار آنها تاکنون گزارشی نرسیده است. سپس این نفتکش صبح امروز (ساعت ۸:۲۰)، در حالی که به سوی ایران یدک کشیده می‌شد مجدداً مورد حمله هواپیماهای عراقی قرار گرفت، ولی به محموله کشتی آسیبی نرسید و صدای انفجار در کشتی، ناشی از انفجار آگروزهای موتور کشتی بوده است.» به گفته این خبرگزاری، کشتی قبرسی جزء معدود نفتکش‌هایی بوده که نفت خام ایران را مستقیماً از خارک بارگیری می‌کرد، در صورتی که کار انتقال نفت از خارک به منطقه سیری - یعنی مرکز دوم صادرات نفت ایران - با نفتکش‌های ایرانی یا استیجاری است.^{۱۸}

* در این ابلاغیه چند صفحه‌ای به مسائل دیگری از جمله طرح مقابله با راهکارهای تعرضی ایران، طرح‌ها و راه‌های مقابله با پاتک، نحوه حفاظت از قرارگاه‌ها و مواضع استقرار و نحوه فعالیت، حفر موضع و تقویت استحکامات اشاره و رهنمودهایی در این باره مطرح شده است.

فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق با صدور اطلاعیه نظامی شماره ۲۲۳۹ اعلام کرد: «مردان نیروی دریایی به منظور تشدید قطع تمامی چیزهایی که دشمن ایرانی در جهت مقاصد خود به کار می‌گیرد پانزده دقیقه نیمه‌شب، یک هدف بزرگ دریایی را در نزدیکی سواحل ایران مورد حمله دقیق و مؤثر قرار دادند. همچنین هواپیماهای ما امروز ۱۳۷ مأموریت رزمی انجام دادند که از جمله، حمله جدید و موفقیت‌آمیز علیه تأسیسات جزیره خارک در عصر امروز، بوده است.»^{۱۹} امروز همچنین هواپیماهای جنگنده عراق با تجاوز به حریم هوایی استان بوشهر، در ساعت ۱۶:۲۵، تأسیسات نفتی بندر گناوه را هدف قرار دادند. در این حمله ۲ بمب به طرف تأسیسات پرتاب شد که به بیابان‌های اطراف تأسیسات اصابت کرد و هیچ‌گونه تلفات جانی و مالی در پی نداشت. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی این تهاجم چهارمین حمله هواپیماهای عراقی ظرف ۲۴ ساعت گذشته به استان بوشهر است.^{۲۰}

۵۶۰

رسانه‌های خارجی امروز، اخبار مربوط به هدف قرار گرفتن نفتکش قبرسی دبلیو اینتر پرایز، بمباران تأسیسات نفتی در آغاچاری، حمله نیروهای لشکر دو عراق به پادگان حسین‌آباد، غرق کردن یک ناوچه عراقی و بمباران مواضع عراق در رواندوز به وسیله جنگنده‌های ایرانی و همچنین اقدام ارتش عراق در گلوله باران شیمیایی منطقه مهران را منعکس کردند.

رادیو امریکا، رادیو فرانس انترناسیونال فرانسه، رادیو بی‌بی‌سی، رادیو ترکیه و خبرگزاری رویتر در خبرهایی مشابه با استناد به اطلاعیه نظامی عراق اعلام کردند که در خلیج فارس یک نفتکش غول‌پیکر ثبت شده در قبرس (به نام دبلیو اینتر پرایز) که در اختیار شرکتی از نیجریه بود هدف حمله هواپیماهای جنگنده عراقی قرار گرفت. شرکت بیمه کشتیرانی لویڈز لندن با تأیید این حادثه تصریح کرد که موشک به موتورخانه این کشتی که در فاصله ۵۰ کیلومتری جنوب جزیره خارک بوده، اصابت کرده است. به گفته رادیو بی‌بی‌سی، آتش به محل زندگی ملوانان سرایت کرده و ناخدای نروژی کشتی نیز مجروح شده است، اما بقیه کارکنان سالم هستند. رسانه‌های مذکور همچنین در خبرهای کوتاه به بمباران ۲ تلمبه‌خانه در جنوب غربی ایران و حمله یگان‌هایی از لشکر دوم عراق به پایگاه نظامی حسین‌آباد در جبهه میانی اشاره کردند.^{۲۱}

رادیو مونت کارلو نیز درباره اقدامات عراق گفت: بغداد به جنگ فرسایشی اقتصادی خود علیه ایران از طریق هدف قراردادن تأسیسات نفتی و نفتکش‌ها ادامه می‌دهد. این رادیو به نقل از خبرنگار خود افزود: از زمانی که بغداد شیوه جنگی خود را تغییر داده و دست به تهاجمات ناگهانی زده و با حفظ آمادگی دائم به دفاع از دستاوردهای ارضی که محافل بین‌المللی با آن مخالفت نکرده‌اند، پرداخته است، جبهه‌های جنگ شاهد هیجان شدیدی شده است.^{۲۲}

رادیو امریکا و رادیو اسرائیل نیز در خبری مشابه به نقل از منابع ایرانی درباره استفاده عراق

از سلاح شیمیایی گفتند: ایران بار دیگر عراق را به استعمال گاز سمی در جنگ متهم کرده است. یک اعلامیه نظامی که در تهران منتشر شده، حاکی است که هواپیماهای عراق امروز، در بخش‌های مهران و صالح‌آباد بمب‌های حاوی گازهای شیمیایی سمی فرو ریختند. خبرگزاری دولتی ایران می‌گوید به سبب اینکه سربازان ایرانی به ماسک‌های ضدگاز مجهز بودند، تلفات آنها کم بوده است. اتهامات ایران به عراق در گذشته در مورد استعمال گاز سمی مورد تأیید چندین هیئت تحقیق سازمان ملل متحد قرار گرفت.^{۲۳}

خبرگزاری رویتر نیز با اشاره به کاربرد سلاح‌های شیمیایی به وسیله ارتش عراق در جبهه مهران تصریح کرد که این حمله در حالی صورت می‌گیرد که سازمان ملل متحد با صراحت کامل دولت عراق را محکوم دانسته و از آن کشور خواسته است از ادامه چنین اقدام ضدانسانی خودداری ورزد. این خبرگزاری در ادامه افزوده است: در حالی که نبردهای زمینی بین نیروهای ایرانی و عراقی در جبهه‌های مهران و فکه با شدت تمام ادامه دارد، در تهران اعلام شد که چند فروند از هواپیماهای نیروی هوایی آن کشور، امروز، مراکز تجمع سربازان عراقی را در ناحیه کردنشین رواندوز در داخل خاک عراق بمباران کردند. به گفته مقامات ایرانی در این بمباران به نیروهای عراقی تلفات و خسارات سنگینی وارد شد و همه هواپیماهای ایرانی سالم به پایگاه خود بازگشتند.^{۲۴} در همین حال، رادیو کلن به نقل از خبرگزاری ایران گزارش داد که یک ناوچه عراق در خلیج فارس با تلاش نیروی دریایی ایران غرق شد. گفته می‌شود این ناوچه قصد نزدیک شدن به شبه جزیره فاو را داشت.^{۲۵}

۵۶۱

در پی اظهارات تهدیدآمیز مقامات امریکایی علیه ایران و احتمال اقدام نظامی علیه تمامیت ارضی کشور، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران دستورالعمل مراقبتی ناس* را تهیه و تنظیم کرد. در این دستورالعمل مراکز حساس نظامی، اقتصادی و سیاسی که احتمال تهاجم به آنها متصور است مشخص و مأموریت سه نیروی هوایی، دریایی و زمینی تشریح شده است.** در مقدمه این دستورالعمل پس از اشاره به حملات اخیر امریکا به لیبی و اظهارات مقامات امریکایی مبنی بر تروریست جلوه‌دادن جمهوری اسلامی ایران و تهدید به اقدامات تلافی‌جویانه‌ای علیه تمامیت ارضی ایران، درباره مکان‌هایی که احتمالاً مورد حمله قرار خواهد گرفت، چنین

* این دستورالعمل به نام ناس از ابتدای کلمات نظامی، اقتصادی، سیاسی گرفته شده است و در همین حال به معنای مردم و به طور خاص ملت ایران است که با مقاومت و ایثارگری در مقابل هرگونه تجاوزی، ایستادگی و از تمامیت جمهوری اسلامی ایران دفاع می‌کنند.

** دبیرخانه شورای عالی دفاع دستورالعمل یادشده را در تاریخ ۱۳۶۵/۳/۷، به منظور نظرخواهی برای اعضای این شورا ارسال کرده است.

آمده است: «حمله هوایی و موشکی امریکا به یگان‌ها و پایگاه‌های دریایی و هوایی واقع در خلیج فارس و دریای عمان محتمل است و چنانچه شرایط برای عملیات وسیع هوایی و موشکی در داخل کشور جمهوری اسلامی ایران برای امریکا فراهم گردد، این حملات عمدتاً علیه هدف‌های نظامی، اقتصادی و سیاسی و بدین شرح خواهد بود:

۱. اهداف نظامی شامل یگان‌ها و پایگاه‌های دریایی و هوایی واقع در خلیج فارس و دریای عمان، کارخانجات سازمان صنایع دفاع در تهران و سایر نقاط، پایگاه‌های هوایی مهم کشور و پادگان‌ها و آمادگاه‌های نظامی مجاور شهرهای بزرگ.
۲. اهداف اقتصادی و صنعتی شامل بنادر و ترمینال‌های هوایی، دریایی و راه‌آهن؛ نیروگاه‌های برق، پالایشگاه‌ها و تأسیسات پتروشیمی و کارخانجات ماشین‌سازی.
۳. در بخش اهداف سیاسی حمله به بیت امام و مجلس شورای اسلامی و مناطق اطراف آن، ستاد مشترک، ستاد نیروها و قرارگاه‌های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و وزارتین دفاع، امور خارجه و سپاه پاسداران متصور می‌باشد.

در ادامه دستورالعمل، مأموریت سه نیروی هوایی، دریایی و زمینی تشریح شد که بر مبنای آن «نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مأموریت دارند با طرح‌ریزی و هدایت پدافند عامل و غیرعامل از تمامیت ارضی کشور جمهوری اسلامی ایران در مقابل حملات هوایی و موشکی دشمن دفاع نمایند. در این راستا مأموریت نیروی هوایی برقراری دفاع نسبی از مناطق موردتهدید، استفاده از مقدرات پدافندی زمین‌به‌هوا علیه حملات هوایی دشمن، عملیاتی نگه داشتن سیستم‌های راداری و شبکه اعلام خبر و برقراری پدافند غیرعامل پایگاه‌های هوایی واقع در سواحل خلیج فارس و دریای عمان در نظر گرفته شده است.

مهم‌ترین محورهای مأموریت نیروی دریایی نیز استفاده از مقدرات شناوری و پروازی طرح دفاعی و بهره‌گیری از حداکثر امکانات سایت‌های الکترونیکی و استراق‌سمع برای کشف به‌موقع حمله هوایی دشمن و کنترل دقیق تحرکات دشمن موردتوجه قرار گرفت.

در بخش انتهایی دستورالعمل، مأموریت‌هایی برای نیروی زمینی ارتش و ژاندارمری جمهوری اسلامی، از جمله تجدیدنظر درباره طرح‌های پدافندی غیرعامل برای مناطق موردتهدید و اجرای آنها پیش‌بینی شده است.^{۲۶}

۵۶۲

امروز، فرماندار شهرستان مریوان آمار حملات هوایی و توپخانه‌ای عراق به مریوان و تلفات و خسارات ناشی از آن را اعلام کرد.

مصطفی نجار فرماندار شهرستان مریوان، آمار حمله به شهر مریوان و روستاهای اطراف آن را از اول شهریورماه ۱۳۶۲ تاکنون، چنین اعلام کرد:

۱. اصابت توپ به شهر	۵۶ مورد
۲. اصابت توپ به روستاها	۲۱ مورد
۳. حمله هوایی	۹۶ مورد
۴. بمباران شهر	۴۳ مورد
۵. بمباران روستا	۲ مورد
۶. تعداد شهدا	۳۰۴ نفر (شهر و روستاها)
۷. تعداد مجروحان	۶۵۶ نفر (شهر و روستاها)

نجار همچنین به سابقه بمباران‌های سال‌های قبل در این منطقه اشاره کرد و گفت: روزهای اولیه بمباران سوم شهریور ۱۳۶۲، بوده و سخت‌ترین بمباران‌های شهر که تلفات سنگینی داشته در روزهای ۱۰/۶/۱۳۶۲، با بیش از ۷۰ شهید و ۱۲۰ مجروح و ۱۹/۱۲/۱۳۶۳، با ۹۷ شهید و ۱۲۰ مجروح بوده است.^{۲۷}

۵۶۳

اعضای شورای تأمین شهرستان مریوان با تشکیل جلسه‌ای وضعیت فعالیت گروه‌های ضدانقلاب به‌ویژه همکاری اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با ارتش عراق را بررسی و برای برقراری امنیت بیشتر، تصمیماتی گرفتند.

جلسه امروز، با حضور تابش استاندار کردستان، مصطفی نجار فرماندار مریوان و جمعی از فرماندهان و مسئولان نظامی - امنیتی استان برگزار شد. استاندار کردستان با اشاره به ستیزه‌جویی گروه‌های ضدانقلاب با نظام جمهوری اسلامی و پشتیبانی ارتش عراق از آنها درباره افزایش فعالیت این گروه‌ها در پشت مرزها هشدار داد و اظهار داشت: اکنون گروه‌ها در تلاش‌اند تا خط کاری خود را به پشت مرزها بکشانند که این روش هم برای عراق مهم است و هم می‌توانند به راحتی اخبار داخل کشور را به خارج منتقل کنند. در وضعیت فعلی فشار ضدانقلاب در شهرهای نوار مرزی بسیار زیاد است.

در ادامه این جلسه، عسکری فرمانده سپاه مریوان، وضعیت ۳ گروه کومه‌له، دمکرات و منافقین را تشریح کرد. به گفته وی «در گذشته کومه‌له اجازه فعالیت به دمکرات را نمی‌داد و دمکرات نیز از خود ضعف نشان می‌داد. اکنون بعد از احداث پایگاه توسط دمکرات‌ها، تردد کومه‌له مشکل شد و دمکرات‌ها جرئت بیشتری برای فعالیت پیدا کردند. کومه‌له اکنون با سه گردان استعداد در منطقه فعالیت دارد. آنها از بدو ورود در منطقه شرکه ضربه کاری خورده و تاکنون نتوانسته‌اند به نیروهای ما حمله کنند و فرصتی می‌خواهند که به ما ضربه وارد سازند. در روستاها بیش از چند ساعتی نمی‌توانند بمانند. محل استقرار آنها در روستای چاشت واقع در دشت شیلر است. از نظر زمانی، آنها برای مدتی می‌توانند در ارتفاعات بمانند، ولی فعلاً به

ارتفاعات چهل چشمه گریخته‌اند. گروه‌های رزگاری و علی مریوانی هم در منطقه حضور دارند، ولی اهمیت آن چنانی ندارند.» عسکری درباره برنامه سپاه مریوان در مقابله با عناصر ضدانقلاب و نیز مشکلات موجود گفت: «از بین بردن این گروه‌ها در طرح [ضربتی ما] است و سهل می‌باشد، اما منافقین با چند افسر عراقی، عقبه منطقه نوار مرزی ما را شناسایی کرده‌اند که اگر در دو یا چند منطقه با آنها درگیر شویم، امکان رساندن نیرو به آنجا را ندارند. البته منطقه گسترده است و مرز مشترک زیادی با شهرستان‌ها داریم و ارتفاعات زیادی در منطقه وجود دارد که نیروی زیادی برای مقابله با ضدانقلاب می‌خواهد، ضمن آنکه نیروی مانوری ما از نیروهای دشمن کمتر است.» عبادی از مسئولان اطلاعات مریوان نیز دلیل استقرار اعضای کومه‌له در منطقه چاشت را احداث پایگاه‌های زیاد در این منطقه و جمع‌آوری آذوقه ذکر کرد و گفت: «کلاً سه گردان کومه‌له در منطقه حضور دارند که در این مدت ضربه کاری خورده‌اند. از سویی، دمکرات‌ها از طریق توتمان وارد منطقه شده‌اند و پس از تشکیلات جدید در منطقه به دو قسمت تقسیم شدند. از بدو ورود، نیروهای سپاه درگیری‌هایی با آنها داشته و ضرباتی هم به آنها تحمیل کرده‌اند و در حال حاضر در منطقه گشت و جوله دارند. منافقین در یک گروه ۱۵۰ نفره با اونیفورم مخصوص و آرم مجاهدین [همراه] با چند افسر عراقی وارد منطقه شده و پس از دادن جوله و شناسایی، منطقه را ترک کرده‌اند.»

وی علت حضور ضدانقلاب را سه عامل ذکر کرد:

۱. به دلیل آنکه این مناطق پشت‌جبهه خودی محسوب می‌شوند.
 ۲. تلاش برای کسب اعتماد بین مردم، زیرا جوی که بین مردم به وجود آمده از آنها زده شده بودند و اکنون می‌خواهند مجدداً جو را به دست گیرند.
 ۳. در انزوا قرار گرفتن هواداران آنها در روستاها و جان‌دادن دوباره به آنها.»
- اعضای جلسه همچنین به منظور افزایش ضریب امنیت در منطقه به ایجاد خط کمربندی حفاظتی از طریق منع یا محدودسازی تردد در منطقه، برخورد با عناصر ضدانقلاب در منطقه چاشت و تقویت گروهان‌های شهادت - که با همکاری نیروهای سپاه و ژاندارمری تشکیل شده‌اند - تأکید کردند.^{۲۸}

۵۶۴

شهرهای مریوان، بانه، سنندج و جوانرود امروز، صحنه درگیری نیروهای خودی با عناصر ضدانقلاب بود. همچنین احداث پایگاه رادیویی به دست حزب توده، تأسیس پایگاه و دفتر جدید چریک‌های فدایی خلق و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شمال عراق، هشدار رژیم عراق به گروه‌های ضدانقلاب برای فعالیت بیشتر علیه ایران و بهره‌گیری ارتش عراق از گروهک رزگاری برای تقویت موضع پدافندی خود از مهم‌ترین اقدامات امروز گروه‌های ضدانقلاب در شمال غرب کشور است. امروز، در مریوان تعداد ۶۰ نفر از نیروهای دمکرات پس از ورود به روستای رزاب، در ساعت

۲۲، به پایگاه رزمندگان حمله کردند و ۲ نفر از بسیجیان بومی را به اسارت برده و ۳ رزمنده را نیز مجروح کردند. از عناصر ضدانقلاب هم ۲ نفر که یکی فرمانده سابق هیز زربوار و دیگری مسئول هیز شریف‌زاده بود، کشته شدند.^{۲۹}

به گزارش فرمانداری بانه «با پشتیبانی گروهان دولارزان در ساعت ۱۶، تأمین‌های پایگاه جانزاین یک در آبادی بی‌کش، با ضدانقلاب درگیر شدند که در این واقعه یک سرباز شهید و یک نفر دیگر به اسارت ضدانقلاب گرفتار شد. همچنین یک درجه‌دار بر اثر اصابت با مین کارگذاشته شده توسط ضدانقلاب از ناحیه پا مجروح گردید.»^{۳۰}

در سنج بین نیروهای پایگاه بازی‌رباب با عناصر ضدانقلاب درگیری رخ داد که افراد ضدانقلاب پس از به‌آتش کشیدن این پایگاه، ۲ تن را شهید و ۵ تن را مجروح کردند.^{۳۱} در جوانرود، به دنبال اجرای آتش سنگین رزمندگان در جلوی ارتفاعات بهرو در دهانه سرتک، ضدانقلاب متحمل خسارات زیادی شد و در پایگاه‌های بیله‌سور، کانانی‌پاشا و کانی‌رشک یک مقر ضدانقلاب منهدم و چندین تن از آنان کشته یا زخمی شدند.^{۳۲}

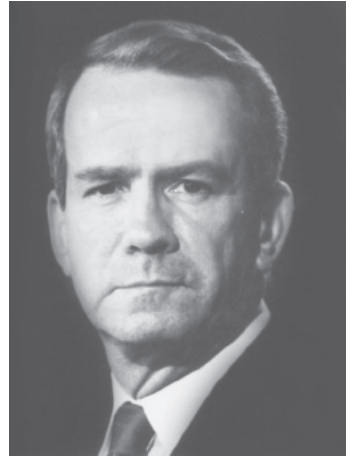
از سوی ارتش عراق در منطقه هانه‌گره در حالی که از پتانسیل حزب رزگاری برای پدافند در عقب واحدهای نظامی خود استفاده می‌کند،^{۳۳} به گروه‌های مخالف جمهوری اسلامی مستقر در عراق ابلاغ کرد که عملیات‌های ایذایی خود را به شهرهای نوار مرزی گسترش دهند و چنانچه عملیات آنها چشمگیر نباشد از ورود آنان به خاک عراق جلوگیری خواهد شد.^{۳۴} از این رو به گزارش منابع اطلاعاتی کادرهایی از هیز دمدم (افشین) به‌تازگی وارد میوان شده و شاخه نظامی آنها روی ارتفاعات لندی‌شیخان و روستای کانی‌زرد و بازرگه استقرار موقت یافته‌اند و قصد دارند با ترور و یک سری عملیات‌های ایذایی، کمین و تخریب در منطقه، اعلام موجودیت کنند.^{۳۵} ستاد قرارگاه حمزه نیز اعلام کرد: «حزب توده در منطقه لولان - بین اشنویه و عراق - اقدام به ایجاد یک پایگاه رادیویی نموده است.»^{۳۶}

در همین حال، چریک‌های فدایی خلق شاخه شهر سلیمانیه نیز ضمن اقدام به تأسیس دفتر با گروهک کومه‌له در همان محل روابط خوبی برقرار کرده‌اند، ولی گروهک منافقین در شرایط دشواری به سر می‌برند. البته منافقین نیز در جبهه نوسود در منطقه هاوان‌کوه، اقدام به تأسیس پایگاه کرده و در شهر حلبچه عراق دفتر ثابت تشکیل داده‌اند.^{۳۷}

۵۶۵

امروز، هواپیمای حامل هیئت عالی‌رتبه امریکایی، به همراه مقداری تجهیزات به منظور مذاکره با مقامات ایران وارد تهران شد. در پی مذاکرات محرمانه رابطان دولت‌های ایران و امریکا، امروز، محسن کنگرلو مشاور امنیتی نخست‌وزیر، خبر ورود هواپیمای امریکایی حامل هیئت امریکایی - که با پاسپورت ایرلندی به ایران سفر کرده‌اند - را به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی رساند.

سرپرستی هیئت مذکور برعهده مک فارلین مشاور ویژه رئیس جمهور امریکا، است. امریکایی‌ها با همراه داشتن هدایایی، خواهان ملاقات با سران نظام جمهوری اسلامی شدند. از آنجا که این هواپیما حامل قطعات گران‌قیمت تجهیزات نظامی از جمله قطعات مربوط به موشک هاگ بود، حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی به حسن روحانی، اعلام کرد که برای کنترل قطعات، اداره مسائل سیاسی و مذاکرات، همکاری و هماهنگی لازم را انجام دهد.

مک فارلین

حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در یادداشت‌های روزانه خود در این باره نوشته است: «آقای [محسن] کنگرلو اطلاع داد که هواپیمای حامل قطعات گران‌قیمت امریکایی - که با پاسپورت ایرلندی آمده‌اند و به نام ایرلندی هستند

- در فضای تهران است. به آقای روحانی گفتم که برای کنترل قطعات و اداره مسائل سیاسی و مذاکرات همکاری کنند. ... افطار مهمان نخست‌وزیر بودیم. آقایان [محسن] کنگرلو [مشاور نخست‌وزیر] و [احمد] وحیدی [مسئول اطلاعات سپاه پاسداران] آمدند و گزارش وضع هیئت امریکایی را دادند. یک چهارم قطعات هاگ درخواستی را آوردند. آقای مک فارلین مشاور ویژه ریگان و شخصیت‌های حساس دیگر امریکا در هیئت‌اند. برای سران کشور ما کلت و شیرینی هدیه آورده‌اند و خواهان ملاقات با سران هستند. قرار شد هدیه را نپذیریم و ملاقات ندهیم و مذاکره را در سطح دکتر هادی و دکتر روحانی و مهدی‌نژاد مخفی نگه داریم و [مذاکرات] محدود به مسئله گروگان‌های امریکایی در لبنان و دادن قطعات هاگ و چند قلم دیگر اسلحه [باشد]. آنها بیشتر خواهان مذاکره در مسائل کلی و سیاسی‌اند. می‌خواهند یک نفر دائماً در هواپیماهای خودشان برای تماس با خارج از طریق ماهواره بماند. این را هم قبول نکردیم. سپس با اصرار آنها قبول شد که برای مشورت و تماس، در موارد لزوم به هواپیما بروند. بنا بود در جایی غیر از هتل اقامت کنند، اما چون جای مناسبی نبوده در هتل آزادی مانده‌اند. به مأموران اطلاعات سپاه گفته شد که آنها را حفاظت کنند.»^{۳۸}

۵۶۶

در ادامه حضور داوطلبانه نیروهای مردمی در جبهه‌های جنگ، امروز نیز رزمندگانی از شهرهای مختلف کشور عازم جبهه شدند.

براساس گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی و واحد مرکزی خبر صداوسیما از شهرهای مختلف، امروز، گروهی از داوطلبان عضو بسیج سپاه پاسداران نیشابور از استان خراسان و گروهی

بسیجی از شهرستان ممسنی استان فارس،^{۳۹} ششمین کاروان راهیان کربلا از استان کهگیلویه و بویراحمد متشکل از گردان‌های ویژه رمضان، جمعی از آموزشیاران نهضت سوادآموزی یاسوج، گروهی از نیروهای متخصص از بوشهر، هفتمین کاروان راهیان کربلا از شهرستان کاشان، ششمین کاروان راهیان کربلا و سومین کاروان لیبیک یا امام پایگاه‌های نواحی بسیج سپاه پاسداران شهرهای مختلف استان اصفهان و گروهی از مردم نقاط مختلف استان لرستان عازم جبهه‌های نبرد شدند.^{۴۰}

به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، داوطلبان از نیروهای ویژه سپاه پاسداران ناحیه آذربایجان شرقی؛ نیرویی متخصص از کارخانجات فجر ایران، نفت پارس، بنیاد رنگ و آموزش و پرورش کرج با تخصص‌های مختلف رانندگی، جوشکاری، بنایی، برق‌کار؛ گروهی از نیروهای تخصصی و اداری سپاه پاسداران همدان و نیز نیروهایی از شهرهای بجنورد، کازرون، کاشمر، ارسنجان، درگز، داراب و علی‌آباد کتول عازم جبهه‌ها شدند.^{۴۱}

همچنین از سوی اهالی ۲۱ روستای شهرستان کهگیلویه و بویراحمد مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال و نیز ۲۵۰۰ کیلو خواربار جمع‌آوری و تحویل ستاد پشتیبانی یاسوج شد.^{۴۲} روابط عمومی وزارت کار و امور اجتماعی نیز اعلام کرد که کلیه کارکنان این وزارتخانه داوطلبانه تا پایان سال ۱۳۶۵، هر ماه یک روز حقوق و مزایای خود را به جبهه‌های جنگ اختصاص دادند. روابط عمومی شرکت فولاد ایران نیز از اهدای ۲۶,۶۳۳,۹۱۵ ریال وجه نقد و ۱۳ میلیون ریال به‌منظور خرید خودرو برای رزمندگان و ۷۲۵,۹۰۹,۵۳۵ ریال برای هزینه اسکان هم‌وطنان جنگ‌زده خبر داد.^{۴۳}

۵۶۷

رئیس مجلس شورای اسلامی در دیدار با سفیر چین راه‌حل افزایش بهای نفت را کاهش ده درصدی تولید کشورهای صادرکننده ذکر کرد.

حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، عصر امروز، در دیدار با سفیر جدید جمهوری خلق چین در ایران گفت: «چنانچه کشورهای صادرکننده نفت حاضر شوند ده درصد از تولید خود را کم کنند، ظرف چند ماه کاهش قیمت نفت جبران خواهد شد و ما از مسئولان خلق چین انتظار داریم درخصوص رویارویی با توطئه اخیر کاهش قیمت نفت فعال بوده و با هماهنگی سایر کشورهای تولیدکننده این توطئه را خنثی نمایند.» حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی با ابراز رضایت از روند مناسبات دو کشور، خواهان گسترش همکاری دوجانبه شد. سفیر چین نیز با اشاره به تمایل پکن بر توسعه روابط با ایران خاطر نشان کرد که «چین آماده است تا تجربیات خود را در همه زمینه‌ها در اختیار کشور ایران قرار دهد.»^{۴۴}

۵۶۸

عضو شورای رهبری لیبی دفاع از انقلاب اسلامی ایران را همسان دفاع از انقلاب لیبی دانست و تلاش سران کشورهای عرب برای تغییر نگرش لیبی در مورد جمهوری اسلامی را بی نتیجه خواند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از طرابلس، حجت الاسلام محمدعلی رحمانی مسئول بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در رأس هیئتی به لیبی سفر کرده است* امروز با سرگرد عبدالسلام جلود عضو شورای رهبری انقلاب لیبی، دیدار کرد. در این ملاقات جلود با اشاره به روابط راهبردی دو کشور گفت: «ما از پیروزی انقلاب اسلامی ایران بسیار خوشحالیم، زیرا پیروزی شما در حقیقت پیروزی خود ما بود و ما وظیفه دفاع از این انقلاب را وظیفه دفاع از انقلاب خود می دانیم، زیرا انقلاب اسلامی را سرآغاز یک قیام گسترده اسلامی در منطقه می دانیم.» جلود انقلاب اسلامی ایران را دستاوردی بزرگ برای مردم جهان توصیف کرد و افزود: «به همین دلیل استعمارگران از پیروزی انقلاب اسلامی بسیار ناراحت اند و تهاجم گسترده را علیه آن آغاز کردند.» وی درباره تلاش سران کشورهای عرب منطقه برای تغییر رویکرد لیبی در جانب داری از ایران گفت: «آنها تصور کردند ما در اجلاس سران عرب سازش خواهیم کرد و لذا برای این کنفرانس زمینه سازی کردند. آنها می خواستند یک شکست سیاسی بر ما تحمیل کنند. می خواستند ما موضع خود را در قبال جنگ تحمیلی علیه جمهوری اسلامی تغییر دهیم و با یک راه حل سیاسی برای مسئله فلسطین نیز موافقت کنیم، ولی ما به آنها گفتیم ما در مقابل امریکا ایستادگی کردیم حال چگونه ممکن است از شما شرط بپذیریم.»

حجت الاسلام رحمانی نیز در مقابل بر پشتیبانی تهران از مبارزات ملت لیبی به خصوص در تقابل با امریکا** تأکید و خاطر نشان کرد: «امریکا و کشورهای مرتجع منطقه دو هدف از این تهاجمات دنبال می کنند که اولی به سازش کشاندن ماست، همچنان که این تجربه را در مصر و دیگر کشورها داشتند و دومی ضربه نظامی و نابودی ما است، ولی ما بر این اعتقادیم که آزادی و حقی که با زور گرفته شده تحقق پیدا نخواهد کرد، مگر اینکه با قدرت پس گرفته شود و لذا ما با مقاومت خود، ملت ها را به حرکت درآوردیم.»^{۴۵}

۵۶۹

مقامات پاریس در تلاش برای آزادی گروگان های فرانسوی در لبنان چشم به راه اقدامات ایران و سوریه هستند. در همین رابطه یک روزنامه امریکایی مدعی شد که پاریس، تهران را به حمایت بیشتر از عراق تهدید کرده است. یک روزنامه لبنانی هم از گفت و گوی تلفنی رئیس جمهور سوریه و نخست وزیر فرانسه خبر داد.

* حجت الاسلام رحمانی در تاریخ ۱۳۶۵/۲/۲۸ با پیامی از جانب رئیس جمهور برای سرهنگ قذافی به لیبی سفر کرد.
** لازم به یادآوری است، امریکا در ماه های اخیر، در چند نوبت با تجاوز به حریم هوایی لیبی، مناطقی از این کشور و از جمله کاخ ریاست جمهوری لیبی را بمباران کرده بود.

روزنامه امریکایی نیویورک تایمز سفر هیئت ایرانی به فرانسه را انعکاس کوشش‌های فراوان دولت محافظه‌کار جدید پاریس در آزادساختن گروگان‌های فرانسوی که در اسارت مسلمانان شیعه لبنان هستند، دانست. این روزنامه درباره نتایج مذاکرات به نقل از مقامات فرانسوی نوشت: «فرانسه معتقد است که ایران از نفوذ زیادی بر گروه‌هایی که گروگان‌ها را در اسارت خود دارند برخوردار می‌باشد و آقای شیراک نخست‌وزیر جدید فرانسه، بلافاصله بعد از به‌دست گرفتن قدرت تصمیم گرفت که در جهت عادی‌ساختن روابط ایران و فرانسه کوشش نماید.

این درحالی است که به‌رغم انتظار هیئت ایرانی مبنی بر قول تعهد فرانسه به عدم انعقاد قرارداد جدید تسلیحاتی با عراق و نیز استرداد مخالفین رژیم ایران از خاک فرانسه (به‌ویژه رهبران سازمان مجاهدین خلق)، نخست‌وزیر فرانسه تأکید نمود که پاریس مصمم به حفظ روابط با بغداد و عدم تمایل به استرداد مخالفین رژیم ایران است و فرانسه عادت ندارد که پناهندگان سیاسی را به کشورشان بازگرداند.»

نیویورک تایمز در ادامه از قول مقامات فرانسوی افزوده است: «در صورتی که ایران در کمک به فرانسه در مورد جریان گروگان‌ها عکس‌العمل مثبت نشان ندهد، [فرانسه] پشتیبانی و حمایت خود از عراق را افزایش خواهد داد.»^{۴۶}

در همین حال به گفته خبرگزاری رویتر، روزنامه چپ‌گرای *السفیر* (چاپ بیروت) با اشاره به گفت‌وگوی تلفنی حافظ اسد رئیس‌جمهور سوریه، با ژاک شیراک نخست‌وزیر فرانسه و جو خوش‌بینی در زمینه رهایی گروگان‌ها در پاریس گزارش داد که فرانسه عمران ادهم بازرگان سوری‌الاصل مقیم پاریس را به منظور از سر گرفتن کوشش‌هایی برای آزادی گروگان‌ها در لبنان درحالی به دمشق فرستاده است که منابع آگاه در بیروت گزارش داده‌اند ممکن است ۴ گروگان فرانسوی در لبنان ظرف دو روز آینده و ۴ گروگان دیگر در هفته بعد آزاد شوند.^{۴۷}

از سوی، رادیو مجاهد (کردی) اعلام کرد که کانال ۳ تلویزیون فرانسه در تفسیری حضور رهبر مقاومت ایران (رجوی) در فرانسه را گره اصلی روابط میان رژیم آیت‌الله خمینی و فرانسه نام برده و به نقل از ژاک شیراک نخست‌وزیر فرانسه گفته است به‌زودی تصمیمی برای جلوگیری از فعالیت پناهندگان ایرانی علیه امام خمینی در فرانسه اتخاذ خواهد شد.^{۴۸}

۵۷۰

رژیم عراق نفت خام به لبنان صادر می‌کند. به گزارش واحد مرکزی خبر به نقل از واحد خبر مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، طبق قرارداد جدید، رژیم عراق مقادیری نفت خام به لبنان صادر می‌کند که در پالایشگاه‌های الزهرانی و طرابلس پالایش خواهد شد. بر پایه این گزارش مقرر شده است، بلافاصله پس از امضای قرارداد میان مقامات مسئول دو کشور، صدور نفت از عراق آغاز شود. یادآوری می‌شود شرکت امریکایی مدریکو وابسته به کمپانی

نفتی آرامکو پالایشگاه الزهرانی را اداره می‌کند. این شرکت از سال ۱۹۴۸، امتیاز تصفیه نفت را در لبنان کسب کرده است. قیمت تعیین شده برای هر بشکه نفت عراق در این قرارداد ۱۳/۳ دلار می‌باشد.^{۴۹}

۵۷۱

فرانسه انجام هرگونه تلاش برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق را تکذیب کرد. سخنگوی سفارت فرانسه در کویت امروز، گزارش روزنامه انگلیسی زبان کویت تایمز مبنی بر اینکه پاریس در یک تلاش سیاسی به منظور پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق است را رد کرد. این روزنامه به نقل از منابع آگاه عرب نوشته بود: «هم‌اکنون یک هیئت فرانسوی مشغول مذاکره با رهبران ایران هستند و کوشش می‌کنند تا ایران را به لزوم اتخاذ راه حل صلح جویانه متقاعد کنند.» خبرگزاری رویتر از قول روزنامه مذکور نوشته است: «فرانسه آمادگی خود را برای کمک به ایران و نوسازی اقتصاد جنگ زده اش اعلام کرده، به شرطی که ایران موافقت کند، به جنگ خاتمه دهد.» این درحالی است که سخنگوی سفارت فرانسه گفت: «پیرامون کوشش‌های فرانسه و کمک‌های اقتصادی آن کشور به ایران هیچ‌گونه اطلاعی ندارد و اینها صرفاً شایعه محض است.»^{۵۰}

۵۷۲

یک روزنامه چاپ ترکیه به کردهای عراقی در مورد تهدید خط لوله نفتی عراق به ترکیه هشدار داد. به دنبال انتشار اخبار مربوط به تهدید پیشمرگان کرد عراقی (بارزانی‌ها) درباره حمله به خط لوله نفتی عراق به ترکیه، مقامات ترک اعلام کردند این کشور به هیچ وجه اجازه مسدود کردن خط لوله نفتی را نخواهد داد. روزنامه گون آیدین (چاپ ترکیه) در شماره امروز خود ضمن انتشار این خبر افزود: «خط لوله نفتی عراق به ترکیه در هر ساعت ۵۰ هزار دلار برای ترکیه درآمد دارد و از طرف دیگر ۳۰۰ هزار دلار سالانه از طریق دریافت هزینه‌های بارگیری نفت کشتی‌ها عاید این کشور می‌شود.» این روزنامه به نقل از مقامات ترکیه نوشت: «خطوط نفتی عراق به ترکیه حکم تخم مرغ طلائی را دارد. زیرا از طریق آن ترکیه علاوه بر تأمین نفت مورد نیاز خود، سالانه میلیون‌ها دلار درآمد ارزی کسب می‌کند. از این رو این کشور به هیچ وجه از این خط لوله نفتی چشم نخواهد پوشید.»^{۵۱}

۵۷۳

وزیر دفاع امارات تصریح کرد اگر کشورش متوجه تهدید بزرگی شود که مقابله با آن دشوار باشد از کشورهای خارجی درخواست کمک خواهد کرد.

* ضمیمه دارد؛ واکنش رسانه‌های ترکیه به پیامدهای پیروزی‌های اخیر اکراد معارض عراقی در مبارزه با رژیم بعثی و تسلط بر خطوط نفتی عراق - ترکیه.

روزنامه *البیان* (چاپ امارات) در شماره امروز خود قسمت‌هایی از اظهارات محمد بن راشد وزیر دفاع امارات را که چندی پیش در مصاحبه با مجله *میدل‌ایست اکونومیست* / *دیجست* عنوان شده بود به چاپ رسانده است.

بن راشد پایبندی کشورش را به بیانیه صادرشده در اجلاس سران شورای همکاری خلیج فارس در عمان اعلام کرد. در این بیانیه بر لزوم حمایت کلیه کشورهای عضو این شورا از هر عضوی که مورد تجاوز قرار بگیرد، تأکید شده است. وی در مورد جنگ عراق و ایران نیز گفت: «پایان دادن به این جنگ یکی از عمده‌ترین اهداف شورای همکاری است و این کشورها عراق را که کشوری عربی است تنها نخواهند گذاشت. اما از آنجا که ایران نیز یک دولت مسلمان می‌باشد پایان دادن به این نزاع واجب می‌باشد.»

بن راشد در قسمتی دیگر از مصاحبه، این مطلب را که روابط تجاری امارات و ایران موجب افزایش قدرت جنگی ایران شده است، تکذیب کرد. وی در مورد خطرهای ناشی از ادامه جنگ و آثار آن بر کشورهای منطقه افزود: «با وجود تصریح قدرت‌های بزرگ در مورد تمایل آنان برای حمایت از ما در مواقع بحرانی، ما مایلیم که امور ما به دست خودمان انجام شود. ولی چنانچه متوجه شویم خطر بزرگی که مقابله با آن خارج از حیطه قدرت ماست، ما را تهدید می‌کند از کشورهای مذکور درخواست کمک خواهیم کرد.»^{۵۲}

۵۷۴

وزیر امور خارجه سوریه از آزادی گروگان‌های فرانسوی در آینده‌ای نزدیک خبر داد. فاروق الشرع امروز، در گفت‌وگو با شبکه تلویزیونی سی.بی.اس امریکا اظهار امیدواری کرد که گزارش‌های مربوط به نزدیک‌بودن زمان آزادی گروگان‌های فرانسوی و احتمالاً آمریکایی در لبنان صحت داشته باشد. وی در عین حال تصریح کرد دلایل محکمی که بتواند مایه خوش‌بینی‌اش در این مورد بشود وجود ندارد. فاروق الشرع افزود که گویا برخی از گروگان‌ها برای فراهم شدن زمینه آزادی‌شان جابه‌جا شده‌اند، اما از محل اطلاعی ندارد. وی اظهار داشت: «اگر از محل نگهداری آنها باخبر بودیم، مأموریت خود را بهتر انجام می‌دادیم» گفتنی است خبرگزاری یونایتدپرس به نقل از روزنامه *لوریان لوژور* (چاپ بیروت) اعلام کرد: «چهار فرانسوی گروگان در لبنان در جریان تدارک برای آزادی قریب‌الوقوع آنها به مناطق تحت کنترل سوری‌ها در لبنان انتقال داده شده‌اند.»^{۵۳*}

ضمیمه گزارش ۵۵۵: مشخصات برخی از سلاح‌های شیمیایی استفاده‌شده به وسیله ارتش عراق علیه رزمندگان ایرانی محمدباقر نیکخواه بهرامی در کتاب خود به نام *گاه‌شمار حملات شیمیایی عراق در هشت سال دفاع مقدس* با استناد به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درباره انواع گاز شیمیایی و تعداد مصدومان شیمیایی نوشته است:

* ضمیمه دارد؛ تحلیل برخی رسانه‌ها از علت تلاش سوریه برای آزادی گروگان‌های فرانسوی در لبنان.

تاریخ حادثه	کشور	استان	جبهه	منطقه عملیاتی	نوع سلاح شیمیایی	وسیله حمله	مصدومین	مرجع خبر
۱۳۶۵/۳/۴	ایران	ایلام	میانی	مهران و روستاهای ملک‌شاهی	اعصاب و تاول‌زا	هوایما	۱۵۰ نفر	خبر سپاه در اخبار استانی رادیو ایلام ۱۳۶۵/۴/۵
۱۳۶۵/۳/۴	ایران	ایلام	میانی	مهران و صالح‌آباد، گلان، کتجانچم	خفه‌کننده، اعصاب و تاول‌زا	هوایما	۶۰۰ نفر	خبر سپاه در اخبار استانی رادیو ایلام ۱۳۶۵/۴/۵

عوامل شیمیایی عصبی (Nerve Agents) به ترکیبات بسیار سمی اطلاق می‌شوند و به‌طور عمومی خالص، بی‌بو، بی‌رنگ و بی‌مزه بوده و از خانواده حشره‌کش‌های ارگانو فسفره به‌شمار می‌روند که از میان صدها مواد سمی، عوامل جنگی مدرن آن بسیار قوی، سریع‌الاثرو کشنده‌تر می‌باشند که درحالت عادی به‌صورت مایع هستند، ولی به‌دلیل فراربودن زیاد به‌صورت گاز نیز منتشر می‌شوند.

این عوامل بیشتر به‌قصد کشتن نفرات دشمن به کار می‌روند و به‌محض تماس با پوست بدن، دستگاه تنفسی، چشم و سلسله اعصاب بدن انسان باعث مسمومیت و اختلال در جریان‌های عصبی شده و با ارسال اسپاسم‌های عصبی کلیه فعالیت‌های ماهیچه‌ها و عضلات بدن را از کار انداخته یا مختل می‌سازند و با حمله به مرکز سلسله اعصاب سبب از کار انداختن سریع جریان و فعالیت‌های سیستم اعصاب انسان شده و در مدت چند دقیقه به مرگ انسان منجر می‌شوند و در غلظت‌های کمتر سبب اختلال فعالیت‌های اعصاب شده و بیماری‌های صرع، عدم تعادل جسمی و روحی، تشویش و اضطراب، ناسازگاری با محیط، از دست دادن قدرت فعالیت‌های عادی، سردرد در ناحیه پیشانی، کلافگی، سردرگمی و هذیان را به‌دنبال دارند.

عوامل تاول‌زا یا تخریب پوستی (Blister Agents) که به‌صورت مایع و گاز مورد استفاده قرار می‌گیرند باعث ضایعات موضعی پوستی و تحریک عمومی بافت‌ها، غشاهای مخاطی، تاول و تخریب آن می‌شوند. این نوع مسمومیت با علایمی چون آبریزش بینی، عطسه، سرفه‌های خشن، گلودرد و... همراه است و اغلب اولین عارضه در چشم‌ها ظاهر می‌شود و با احساس وجود شن و ماسه در چشم توأم با تورم چهره است. عوامل مذکور علاوه بر آثار موضعی، نشانه‌های سیستمیک ناخوشایندی نیز در پی دارند؛ از جمله گازهای خردل، می‌توان به خردل‌های سولفور (گوگردی)، گاز اپیریت (EYPRITE) یا موستارد (MUSTARD) با علامت معرف HD (بیس کلرواتیل سولفید) اشاره کرد که به‌صورت مایع روغنی شکل خالص بی‌رنگ و در غلظت‌های بالا با بویی شبیه به سیر و پیاز و تیره رنگ هستند که از پوست، چرم، رنگ و پلاستیک عبور می‌کنند، ولی از شیشه و کاشی قادر به نفوذ نمی‌باشند. تاول‌زاها به‌عنوان اولین گروه عوامل شیمیایی مؤثر در جنگ جهانی اول مورد استفاده قرار گرفتند و در خلال جنگ جهانی دوم عامل‌های خطرناک‌تر و قوی‌تر سری T و Q نیز کشف شد.^{۵۴}

ضمیمه گزارش ۵۷۲: واکنش رسانه‌های ترکیه به پیامدهای پیروزی‌های اخیر اکراد معارض عراقی در مبارزه با رژیم بعثی و تسلط بر خطوط نفتی عراق - ترکیه

رسانه‌های ترکیه به آثار و پیامدهای پیروزی‌های اخیر کردهای معارض عراقی در مبارزه با نظامیان بعثی عراقی واکنش نشان دادند. گفتنی است نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق به رهبری مسعود بارزانی، در تاریخ ۱۳۶۵/۲/۲۵، به منطقه منگیش (مانگیش) حمله کردند و مدعی شدند این شهر را تصرف کرده‌اند. از آن پس

تاکنون، درگیری‌های مستمر بین نیروهای این حزب با عوامل ارتش بعثی ادامه دارد که یکی از شدیدترین آنها در هفته گذشته بود. در همین رابطه مسعود بارزانی در گفت‌وگو با خبرگزاری فرانسه گفت: «هم‌اکنون پیشمرگان در مناسب‌ترین شرایط برای قطع جاده بین‌المللی در نزدیکی منگیش هستند. این جاده ترکیه را به مرکز مهم نفتی عراق در موصل و بغداد و نیز خط لوله‌ای که به موازات آن، امکان صادرات نفت عراق به ترکیه را فراهم می‌آورد، وصل می‌نماید.»^{۵۵}

روزنامه ملیت (چاپ ترکیه) با اشاره به حمایت ایران از حزب دمکرات کردستان عراق به رهبری بارزانی، اهداف نیروهای این حزب در مقابله با رژیم عراق را چنین برشمرد:

«۱. تشکیل حکومت مستقل با رسیدن به مرزهای سوریه.

۲. تحت‌کنترل درآوردن جاده تاریخی ابریشم.

۳. ایجاد جاده‌هایی در طول مرز ترکیه با سوریه و ایجاد روابط با کشورهای مدیترانه.

۴. تصرف منطقه مرکزی گمرک Habor که در اقتصاد عراق نقش مهمی دارد.

۵. تحت‌کنترل درآوردن خطوط نفتی عراق و ترکیه.»

این روزنامه افزود: «بارزانی‌ها از حزب کارگر کردستان (پ.ک.ک.) نیز دعوت به عمل آورده‌اند که با هم متحد شوند. مقامات امنیتی گفتند درمورد توطئه گروه (پ.ک.ک.) علیه خطوط لوله در خاک عراق اطلاعی به دست نیابوده‌اند، ولی چنانچه چنین عملی انجام شود نیروهای ترکیه در خاک عراق مداخله خواهند کرد.» روزنامه ملیت همچنین به نقل از روزنامه‌های گاردین و تایمز نوشته است: «نیروهای بارزانی به جاده ای.اس. [E.S.] (جاده ترانزیتی ترکیه و عراق) و خطوط نفتی ترکیه و عراق نزدیک می‌شوند و چنانچه جاده و خطوط به‌طور جدی تحت‌خطر قرار گیرند، در روند جنگ ایران و عراق نیز مؤثر خواهد بود.»

تحلیل‌گران وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی در بولتن داخلی در ادامه خبر به‌عنوان ملاحظات چنین نوشته‌اند: روزنامه ملیت در ادامه از قول روزنامه تایمز نقل کرد که ترکیه به ایران هشدار داد چنانچه از نیروهای حزب دمکرات در کردستان عراق که با حمایت ایران با نیروهای عراقی می‌جنگند، جلوگیری نکند و بارزانی‌ها جاده و خطوط لوله نفتی را تهدید کنند، ترکیه برای حفظ منافع خود در منطقه شمال عراق مداخله نظامی به عمل خواهد آورد.^{۵۶}

روزنامه ملیت در مقاله‌ای دیگر خاطر نشان کرد: به‌دلیل بروز اختلافات عقیدتی بین اعضای حزب کارگران کردستان ترکیه درمورد پیروی از سیاست تشکیل یک دولت کرد، گروه‌های منشعب و جداشده از سازمان که به سازمان‌های راست‌گرا و چپ‌گرای اروپا پیوسته‌اند، در گردهمایی‌های متعدد خود درمورد سیاست آینده گروه‌های منشعب، تبادل‌افکار کردند.

در این گردهمایی‌ها پیشنهاد همکاری مسعود بارزانی مورد بحث قرار گرفته و احتمال پیوستن آنها در صف بارزانی‌ها برای نیل به اهداف خود بیشتر است. بعضی از گروه‌ها پیوستن به بارزانی‌ها را پذیرفته‌اند و این درحالی است که از ضرورت تشکیل یک جبهه جدید پس از انحلال حزب کارگران کردستان دفاع می‌کنند. روزنامه ملیت درباره سابقه تعاملات رهبران گروه‌های کرد به‌ویژه تلاش‌های رهبر حزب دمکرات کردستان عراق برای اتحاد بیشتر گروه‌ها و اهداف آنها نوشته است: «مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات کردستان عراق، که در شمال آن کشور مشغول مبارزه با رژیم بغداد می‌باشد، چند ماه پیش درپیمانی از اعضای حزب کارگران کردستان خواسته بود سازمان خود را ترک کنند و به حزب دمکرات کردستان عراق بپیوندند. در بخشی از این پیام آمده است: "حزب کارگران کردستان به یک گله بی‌شبان می‌ماند. بیابید و به ما ملحق شوید تا به‌اتفاق هم یک دولت کرد به‌وجود آوریم. آغوش ما به‌روی تمام اعضای حزب کارگران کردستان باز است."

مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات کردستان عراق، درحالی‌که گروه‌های منشعب از حزب کارگران کردستان را به همکاری فراخواند از طرف دیگر با عبدالرحمن قاسملو رهبر حزب دمکرات کردستان ایران که درگیر جنگ با دولت ایران است و نیز با جلال طالبانی رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق، برای تشکیل یک

جبهه مشترک و متحد مشغول انجام مذاکرات شد. به نظر می‌رسد بارزانی با نیروی جدیدی که به وجود خواهد آورد، در منطقه‌ای واقع در شمال عراق و شمال غربی ایران یک دولت کرد به وجود خواهد آورد. جندی پیش طالبانی و قاسملو، بارزانی را دعوت به همکاری کرده بودند، اما بارزانی در آن موقع به دلایلی این دعوت را رد کرده بود. گفته می‌شود اینک زمینه برای ایجاد چنین جبهه مشترکی آماده است.^{۵۷} شایان ذکر است بیشترین تعداد کردها در شرق ترکیه به سر می‌برند، دستگاه حکومتی بیش از ۹ میلیون کرد این نقطه را تحت عنوان ترک‌های کوهستان‌نشین در فهرست آورده است. علاوه بر اینها، طبق یک حساب سرانگشتی ۵۰۰,۰۰۰ کرد در اتحاد شوروی و ۲,۵۰۰,۰۰۰ تن نیز در سوریه به سر می‌برند. از سویی، به دلیل اختلافات عمیق رهبران کردها، بر سر مسائل دیگر، بعید به نظر می‌رسد این آرزوی رهبران کرد حتی برای سال‌ها بعد تحقق یابد.^{۵۸} در همین حال، قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) نیز از جلسه امروز رهبران گروه‌های کرد عراقی خبر داد. به گزارش این قرارگاه تعدادی از نمایندگان احزاب مخالف رژیم بعثی عراق از جمله شیخ دارا نماینده جلال طالبانی و قادر جبار و خالد حاجی نمایندگان حزب سوسیالیست عراق و یکی از پسران ملا مصطفی بارزانی نماینده حزب پارتی (دمکرات کردستان عراق) امروز، در روستای گلانه به منظور هماهنگی و اتحاد نیروها و چگونگی روند مبارزاتی خودشان با رژیم بعث عراق تشکیل جلسه دادند.^{۵۹}

ضمیمه گزارش ۵۷۴: تحلیل برخی رسانه‌ها از علت تلاش سوریه برای آزادی گروگان‌های فرانسوی در لبنان تلاش سوریه برای آزادی گروگان‌ها ناشی از فشار و تهدیدات آمریکا و به‌ویژه رژیم اشغالگر قدس در حمله به سوریه می‌باشد. رسانه‌های کویت به نقل از فاروق الشرع نوشته‌اند که حافظ اسد رئیس‌جمهور سوریه، از دولت‌مردان آمریکایی خواسته تا باب مذاکرات مستقیم با سوریه را بگشایند تا در مورد چشم‌اندازهای صلح در منطقه غرب آسیا گفت‌وگو شود. وی در عین حال نقش سوریه در تروریسم بین‌المللی را به شدت تکذیب کرد. در همین چارچوب ۳ نشریه پرتیراژ *الثوره*، *البعث* و *تشرین* (چاپ دمشق) روز گذشته (۱۳۶۵/۳/۳)، به‌طور هماهنگ پیش‌بینی کردند که آمریکا و رژیم صهیونیستی آخرین حمله سوریه را بررسی می‌کنند. روزنامه *الثوره* با اشاره به گستردگی ابعاد تلاش دستگاه‌های تبلیغاتی این دو کشور در تهدید به حمله از سوی آمریکا و رژیم اشغالگر قدس نوشت: هدف اصلی این سمپاشی‌ها و جنگ روانی آماده‌کردن افکار عمومی جهان برای تجاوز احتمالی از سوی این دو کشور است. روزنامه *البعث* که هدف عملیات روانی و رسانه‌ای واشنگتن و تل‌آویو را منحرف کردن افکار عمومی جهان از اوضاع متشنج منطقه (غرب آسیا) دانسته، یادآور شد که آمریکا پس از آزمایش تجاوز ماه گذشته علیه لیبی توانست توجه شرکای خود در گردهمایی اخیر سران کشورهای صنعتی در توکیو را تا حدودی برای تجاوز به سایر کشورهای منطقه به بهانه مبارزه با تروریسم جلب کند. روزنامه *تشرین* نیز هدف آمریکا و رژیم صهیونیستی را تضعیف موضع و طرح‌های سوریه در جانب‌داری از مسئله محوری اعراب فلسطین ذکر کرد.^{۶۰} یک مقام بلندپایه نظامی شوروی (مدیر بخش سیاسی نیروهای مسلح) با قاطعیت از مبارزه سوریه برای آزادی اراضی اشغالی فلسطین حمایت کرد.^{۶۱}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۵/۳/۴

۱. سند شماره ۳۶۱۸۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای قرارگاه عملیاتی شمال غرب، به فرماندهی نزا، ۱۳۶۵/۳/۵.
۲. سند شماره ۷۵۸۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه نجف ۲ سپاه به قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص) ۱ و ۲، ۱۳۶۵/۳/۴.
۳. سند شماره ۱۹۵۶۴/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه مشترک فرماندهان سپاه و ارتش در پادگان پیرانشهر، (قرارگاه نجف، ۱۳۶۵/۳/۴، نوار شماره ۱۹۲۷۳)، مسعود سرمدی؛ و - سند شماره ۶۵۵/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تهاجم عراق به منطقه حاج عمران، گزارش راوی قرارگاه نجف، سعید سرمدی،

۱۹. همان، ص ۱، رادیو صوت الجماهير، ۱۳۶۵/۳/۴.
۲۰. همان، ص ۶، بوشهر - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴.
۲۱. همان، صص ۱۵ - ۱۳ - ۱۸، رادیو بی بی سی، ۱۳۶۵/۳/۴.
۲۲. همان، ص ۱۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴.
۲۳. همان، ص ۳، رادیو بی بی سی، ۱۳۶۵/۳/۴؛ و - همان، صص ۱۵ و ۱۶، رادیو اسرائیل؛ و - همان، ص ۱۷، رادیو امریکا، ۱۳۶۵/۳/۴.
۲۴. همان، ص ۱۶، رادیو اسرائیل.
۲۵. همان، ص ۱۷، رادیو کلن.
۲۶. سند شماره ۴۴۸۸۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دبیرخانه شورای عالی دفاع به رئیس شورای عالی دفاع، ۱۳۶۵/۳/۷.
۲۷. سند شماره ۳۴۴۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندار میروان به استاندار کردستان، ۱۳۶۵/۳/۴.
۲۸. سند شماره ۳۴۶۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندار میروان به استاندار کردستان، ۱۳۶۵/۳/۱۱.
۲۹. سند شماره ۳۰۱۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت اطلاعات اداره استان های آذربایجان غربی و کردستان به استاندار کردستان، ۱۳۶۵/۳/۱۲، ص ۳.
۳۰. سند شماره ۳۳۷۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری بانه به استاندار کردستان، ۱۳۶۵/۳/۴.
۳۱. سند شماره ۳۶۱۸۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی کل سپاه به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۵/۳/۱۵.
۳۲. سند شماره ۷۵۷۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات سپاه دوم شمال به واحد اطلاعات ستاد مرکزی سپاه، ۱۳۶۵/۳/۴.
۳۳. سند شماره ۱۸۵۵۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه مقدم رمضان به فرماندهی ناحیه ۲، ۱۳۶۵/۳/۴.
۳۴. سند شماره ۳۵۵۴۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای قرارگاه عملیاتی شمال غرب به فرماندهی نزاجا، شماره ۷۴، ۱۳۶۵/۳/۱۲.
۳۵. سند شماره ۳۶۱۷۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۵/۳/۴.
۳۶. سند شماره ۳۶۱۷۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) به واحد اطلاعات ستاد مرکزی سپاه، ۱۳۶۵/۳/۴.
۳۷. سند شماره ۳۶۱۷۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۳۸. اوج دفاع، پیشین، صص ۱۰۸ و ۱۰۹.
۳۹. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۲.
۴۰. همان، صص ۲ و ۳.
۴۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۱۱.
۴. سند شماره ۶۵۵/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱۹.
۵. سند شماره ۶۵۵/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱۸ و ۱۹؛ و - سند شماره ۱۹۲۷۳/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۶. سند شماره ۱۹۲۷۳/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۱.
۸. سند شماره ۷۵۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی سپاه منطقه ۵ به فرماندهان نواحی، ۱۳۶۵/۳/۴؛ و - سند شماره ۱۴۰۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی قرارگاه نجف ۲، شماره ۱۹۳۸، ۱۳۶۵/۳/۶.
۹. سند شماره ۳۰۵۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر خرم آباد به کلیه واحدها، ۱۳۶۵/۳/۴.
۱۰. سند شماره ۳۶۱۸۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه عملیاتی حمزه سیدالشهدا^(ع) به فرماندهی زاجا، ۱۳۶۵/۳/۵.
۱۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۷، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۵، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴.
۱۲. همان، ص ۵، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴.
۱۳. اکبر هاشمی رفسنجانی، اوج دفاع (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۵)، به اهتمام عماد هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم ۱۳۸۸، ص ۱۰۰.
۱۴. سند شماره ۴۴۸۸۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی کل سپاه پاسداران به فرماندهی سپاه کشوری، ۱۳۶۵/۳/۴.
۱۵. سند شماره ۴۴۸۸۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی کل سپاه پاسداران به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، ۱۳۶۵/۳/۴.
۱۶. سند شماره ۴۹۴۹۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزیده اسناد عملیات کربلای ۱، "طراحی و آماده سازی عملیات و برآورد وضعیت دشمن"، جلد ۱، از ۱۳۶۵/۲/۲۸ تا ۱۳۶۵/۴/۹، صص ۳۰۴ - ۳۰۱؛ و - سند شماره ۱۴۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سند عراقی فرماندهی تیپ ۴۱۷ پیاده تقویت به گردان های تحت امر، ۱۹۸۶/۶/۴ (۱۳۶۵/۳/۱۴)، به استناد نامه فرماندهی سپاه دوم (تاکتیکی)، ۱۳۶۵/۳/۴.
۱۷. سند شماره ۱۳۳۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی نیروی دریایی سپاه پاسداران به دفتر فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۳/۴.
۱۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۷، ۱۳۶۵/۳/۵، صص ۴ و ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴.

۴۲. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۴.
۴۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴، ص ۲.
۴۴. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۱.
۴۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۳/۵، صص ۱ و ۱۸.
۴۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۶۷، ۱۳۶۵/۳/۵، صص ۲۹ و ۳۰، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴؛ و - واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۷، رادیو امریکا، ۱۳۶۵/۳/۴.
۴۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۶۷، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۳۱، بیروت - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۵/۳/۴.
۴۸. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۱۰، رادیو مجاهد کردی، ۱۳۶۵/۳/۴.
۴۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴، ص ۱۱.
۵۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۶۷، ۱۳۶۵/۳/۵، صص ۷ و ۸، کویت - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۵/۳/۴.
۵۱. همان، صص ۳۱ و ۳۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴.
۵۲. همان، ص ۱۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴.
۵۳. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۸.
۵۴. محمدباقر نیکخواه بهرامی، گاه‌شمار حملات شیمیایی عراق در ۸ سال دفاع مقدس، تهران: نشر شکیب، ۱۳۸۹.
۵۵. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۵، ص ۸.
۵۶. سند شماره ۲۱۲۴۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه گزارش مستقیم، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی، شماره ۴/۳۹، ۱۳۶۵/۳/۳، صص ۴ و ۵.
۵۷. اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۱۲۵، ۱۳۶۵/۳/۱۲، صص ۹ و ۱۰، روزنامه ملیت (چاپ ترکیه)، ۲۶ مه ۱۹۸۶.
۵۸. اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۱۴۵، ۱۳۶۵/۴/۲۳، ص ۱۵، روزنامه اینترنتی هرالد تریبون (چاپ انگلستان)، ۲۶ مه ۱۹۸۶.
۵۹. سند شماره ۱۴۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات فرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) به اطلاعات ستاد مرکزی سپاه، ۱۳۶۵/۳/۱۳.
۶۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۴، ص ۹.
۶۱. همان.